

MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, Laisvės g. 8, 89223 Mažeikiai, tel. (8 443) 98 204, el. p. administracija@mazeikiai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 167371234

Lietuvos Respublikos seimo kontrolieriui
El. p. ombuds@lrski.lt, aurelija.sandaite@lrski.lt

Į 2022-08-12 raštą Nr. 4D-2022/2-378/3D-1816

Kopija
X seniūnijos bendruomenės
Pirmininkei Y
El.p. tbendruomene@gmail.com

DĖL LR SEIMO KONTROLIERIAUS 2022-08-11 PAŽYMOŠ NR. 4D-2022/2-378

Mažeikių rajono savivaldybės administracija (toliau - Administracija) susipažino su Lietuvos Respublikos seimo kontrolieriaus (toliau – Seimo kontrolierius) 2022-08-11 pažyma Nr. 4D-2022/2-378 dėl X seniūnijos bendruomenės skundo prieš Mažeikių rajono savivaldybę (toliau - Pažyma) ir teikia savo poziciją ginčo klausimais:

Nesutinkame su Pažymos skyriaus „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklių 20 punkto ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 22 punkto nuostatų pažeidimo“ pateikta informacija.

Pažymos 31.3 punkte nurodyta, kad Seimo kontrolieriui *nebuvo pateikta* Nenustatytos tapatybės ir asmenų, kurių nelaidoja artimieji, palaikų laidojimo paslaugos 2020-11-23 sutartis Nr. MS-338 (toliau - Palaikų laidojimo paslaugos sutartis). Paaiškiname, kad visų pirma Seimo kontrolierius šios sutarties *niekada neprašė pateikti*, o antra tai yra Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pagrindu sudaryta sutartis, todėl visiems norintiems ji yra viešai prieinama www.eviesiejiirkimai.lt portale.

Manome, kad 1 punktu aptariamas pažymos skyrius *netinkamai išanalizuotas teisės taikymo prasme*, kadangi analizuota išimtinai Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklių 20 punkto bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 22 punkto nuostatų pagrindu, neatkreipiant dėmesio, kad sutarčių teisėje galioja sutarties privalomumo principas (*pacta sunt servanda*), kuris reiškia, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią, sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė ar įstatymai (LR CK 6.189 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo (toliau – Laidojimo įstatymas), kurio 2 straipsnio 14 dalyje įtvirtinta **laidojančio asmens** sąvoka, nustatyta: asmens, pareiškusio valią dėl savo palaikų laidojimo formos (palaikus palaidoti, palaikus kremuoti ir kt.), paskirtas šiai valiai įvykdyti asmuo arba, jeigu toks asmuo nepaskirtas, o valia pareikšta testamente, – testamentą vykdantis asmuo, arba šiame įstatyme nustatytais atvejais mirusiojo sutuoktinis, pilnamečiai vaikai (įvaikiai), tėvai (itėviai), o jei jų nėra, – kiti artimieji giminaičiai **ir kiti šiame bei kituose įstatymuose nurodyti asmenys, organizuojantys palaikų laidojimą**. Taip pat, Laidojimo įstatymo 21 straipsnyje įtvirtintos laidojančio asmens teisės ir pareigos ir minėto įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nustatyta: mirus asmeniui, kuris šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka nepaskyrė laidojančio asmens arba kurio paskirtas laidojantis asmuo dėl objektyvių priežasčių negalėjo organizuoti laidojimo arba atsisakė organizuoti laidojimą, laidojimą organizuoja: <...> 2) mirusio asmens sutuoktinis, pilnamečiai vaikai (įvaikiai), tėvai (itėviai), o jeigu jų nėra, – kiti giminaičiai **ar kiti veiksnūs asmenys, galintys organizuoti laidojimą**.

Atsižvelgus į šiame rašte pateiktą informaciją, toliau pasisakome dėl asmenų, kurie ***norėjo pasirūpinti a.a. Z laidotuvėmis***. Pažymėtina, kad Administracija visada sudaro sąlygas laidoti tiems asmenims, kurie to pageidauja, kadangi Administracijos kaštai laidojimui yra riboti ir turi būti racionaliai naudojami. X seniūnijos bendruomenė žodžiu pareiškė prieštaravimą ***nelaidoti B kapinėse***, tačiau niekas iš X bendruomenės narių nepareiškė noro patys savarankiškai, savo lėšomis pasirūpinti laidotuvėmis. Manome, kad Pažymoje liko neįvertinta tai, kad mirusiu asmeniu po ekspertizės atlikimo, buvo privaloma 2 dienų bėgyje parvežti iš Šiaulių, pasirūpinti specializuota patalpa kūno laikymui ir tai nėra situacija, kuomet būtų galima laukti, kada galbūt, kas nors norės laidoti mirusį asmenį.

Nesutinkame, su teiginiu, kad nelaiku ar tai per vėlai sužinojo X bendruomenė. Paaiškiname, kad apie a.a. Z mirtį policijai **2021-05-16 pranešė X gyventojas** ir tuo pačiu mirusiojo kaimynas T.

Prašome atkreipti dėmesį, kad Mažeikių miesto B kapinių prižiūrėtoja yra Y, kuri tuo pačiu yra ir X bendruomenės pirmininkė. Pagal Mažeikių seniūno 2020-04-22 įsakymu Nr. MV-81 patvirtintą Mažeikių seniūnijos B kapinių prižiūrėtojo pareigybės aprašymo 6.3 punktą, Y: registruoja duomenis Laidojimo ir kapaviečių registracijos, Nenustatytos tapatybės žmogaus palaikų laidojimo registracijos žurnale, o 6.4 punkto pagrindu: prižiūri kapinėse vykdomus darbus: laidojimo duobės iškasimą, statybas, rekonstravimą, statinių įvežimą ir išvežimą <...>, 6.5 punktu: organizuoja laidojimą kapinėse, skirsto kapavietes <...>.

Manome, kad Y buvo viena pirmųjų, kuri sužinojo apie a.a. Z mirtį ir turėjo visas sąlygas bendruomenei operatyviai pranešti apie bendruomenės nario mirtį ir pasiteirauti ar būtų laidojimu besirūpinantis bendruomenės narys.

Prieduose pateikėme Y laidojimo paslaugos teikėjo UAB „A“ **2021-05-19** siųstą elektroninį laišką su a.a. Z mirties dokumentais. Taip pat, Y elektroninį laišką **2021-05-20 M** seniūnijai, kuriuo ji informuoja apie a.a. Z laidojimą, kadangi elektroniniame laiške siunčia TAVPK Mažeikių rajono policijos komisariato 2021-05-18 raštą (toliau – Policijos raštas) ir Medicininį mirties liudijimą. Taip pat, matyti, kad a.a. Z mirties dokumentais dar 2021-05-19 yra pasidalinama elektroniniu paštu su mums nežinomu asmeniu – r.....@gmail.com. Manytina, kad tai galėtų būti dar vienas bendruomenės narys ar X seniūnijos darbuotojas su kuriuo yra pasidalinama apie a.a. Z mirtį.

X seniūnijos seniūnas J 2021.05.17 – 2021.05.28 dienomis atostogavo. Pažymėtina, kad 2021-05-19 gavęs informaciją iš Y ėmėsi aktyvių veiksmų ir telefonu susisiekęs su Administracijos direktoriumi ieškojo sprendimo dėl a.a. Z palaidojimo. Administracijos direktorius nedelsiant ėmėsi veiksmų, kad būtų išanalizuota Palaikų laidojimo paslaugos sutartis. Prašome įvertinti, kad Administracijos direktoriaus iniciatyva buvo analizuota Laidojimo paslaugų sutarties keitimo ar papildomų susitarimų galimybė, buvo įvertinta galimybė keisti laidojimo vietą, tačiau paaiškęjus, kad vykdant viešąjį pirkimą palaidojimas B kapinėse buvo viena iš esminių sąlygų. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka esminės sutarties sąlygos negalėjo būti pakeistos, priešingu atveju būtų nusižengta imperatyvioms Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų nuostatoms.

Seniūnui buvo paaiškinta, kad pagal Palaikų laidojimo paslaugos sutartį Administracija apmoka tų asmenų laidotuves, kurių niekas nepageidauja laidoti ir tokie asmenys laikantis sutartinių įsipareigojimų yra laidojami B kapinėse ir jei nėra asmenų, norinčių palaidoti a.a. Z, tada laidos Administracija, bet tik Laidojimo paslaugų sutarties pagrindu B kapinėse. Seniūnui buvo paaiškinta, kad X bendruomenė gali laidoti savo lėšomis, tokiu būdu ir už mirusiojo parvežimą iš Šiaulių bei pasaugojimą specializuotoje patalpoje turėtų susimokėti patys, kitaip tariant laidojantys asmenys. Visą šią informaciją, mūsų žiniomis X seniūnas perdavė telefonu X bendruomenės pirmininkei Y, kuri patvirtino, kad pati nelaidos už savo lėšas, o asmens kuris tai padarytų nežino. (pastaba, X seniūnas ir X seniūno pavaduotoja šias aplinkybes 2022-08-24 elektroniniais laiškais patvirtina Administracijos direktoriui).

Gavus neigiamą atsakymą, Administracija laikydamosi Palaikų laidojimo paslaugos sutarties nuostatų a.a. Z palaidojo B kapinėse. Manome, kad Pažymoje liko neįvertinta tai, kad nei bendruomenės pirmininkė nei seniūnas, nei apie mirtį žinoję kaimynai savo asmeninėmis lėšomis nenorėjo minėto asmens laidoti. Manome, kad šiuo atveju buvo tikimasi a.a. Z palaidoti valstybės lėšomis X bendruomenės nurodytoje vietoje.

Pažymos 31.10 punkte konstatuojate, kad policijos raštas turėjo būti nedelsiant persiųstas X seniūnui. Pakartojame, kad X seniūnijos bendruomenė žodžiu pareiškė prieštaravimą ***nelaidoti B***

kapinėse, tačiau niekas iš X bendruomenės narių **nepareiškę noro** nei žodžiu nei raštu, patys savarankiškai pasirūpinti, apmokant išlaidas, laidotuvėmis. Prašome Jūsų įvertinti ir suprasti, kad Administracija negali apmokėti laidojimo paslaugų pagal atskirų bendruomenių ar asmenų norą, kai jie patys nenori savo lėšomis tų asmenų laidoti. Taip pat, Administracija negali laukti, kol bendruomenė apsispręs, ar nori laidoti, ar kažkas vienas sumokės laidojimo išlaidas ir galiausiai ar dalinsis keletas asmenų laidojimo išlaidomis, nes mirusį asmenį reikia laikyti specializuotose patalpose, kurios taip pat Administracijai kainuoja papildomas lėšas.

Pažymos 31.10 punkte konstatuojate, kad Administracija nesilaikė Lietuvos Respublikos vyriausybės patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 22 punkto nuostatos, kad miręs atsakingas už kapavietę asmuo **gali būti** palaidotas toje kapavietėje. Nesutinkame su šiuo Jūsų teiginiu, kadangi minėtame 22 punkte **nėra nustatytos imperatyvios įstatymo normos**, todėl išvada, kad Administracija pažeidė taisyklių 22 punktą yra perteklinė.

Šiuo atveju, Administracija vykdė Laidojimo įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pareigą, jeigu nėra šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų ir galinčių organizuoti laidojimą asmenų arba nežinoma, kur tokie asmenys yra, laidojimą organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje asmuo nuolat gyveno. <...> Šioje dalyje nurodytais atvejais **laidojantis asmuo yra savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliotas asmuo**.

Nesutinkame su 32 punkte teikiama išvada, todėl kad sutarčių teisėje galioja sutarties privalomumo principas (*pacta sunt servanda*), kuris reiškia, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią, sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė ar įstatymai (LR CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Administracijos Socialinės paramos skyriaus specialistė laikydamosi teisės aktų viršenybės principo, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų pagrindų ir sutartinių įsipareigojimų nepadarė pažeidimo, nepranešdama X seniūnijai seniūniui.

Dėl patikrinimo apie artimųjų buvimą, norėtume atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad artimųjų, giminių yra ieškoma Policijos informacinėje sistemoje (POLIS) ir kituose žinybiniuose registruose ir informacinėse sistemose, o įstatymų nustatytais atvejais – valstybės registruose. X seniūnas neturi tokių priegybų prie duomenų sistemų Lietuvos mastu, kaip tai yra numatyta Policijos pareigūnų funkcijose. Artimųjų ieškojimas ar asmenų norinčių vienišą asmenį palaidoti, nėra X seniūno funkcija. X seniūnas gali tik iš žmogiškosios pusės ir darbo praktikos disponuoti informacija apie mirusiajam artimą žmogų. Šiuo atveju X seniūnas nedisponavo informacija apie a.a. Z artimą asmenį, kuris būtų norėjęs jį palaidoti savo lėšomis.

Galima būtų sutikti su tuo, kad įvykdžius viešąjį pirkimą ir pasirašius Palaikų laidojimo paslaugos sutartį **turėjo būti pakeistos** Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklės, patvirtintos Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2017-09-22 sprendimu Nr. T1-275 (toliau – Kapinių tvarkymo taisyklės) taip, kad neprieštarautų sutartinių įsipareigojimų vykdymui.

Atsižvelgus į 38.3 punktus pateiktas rekomendacijas, teikiame atsakymus papunkčiui:

38.3.1. Atkreiptinas Jūsų dėmesys, kad sutarčių teisėje galioja sutarties privalomumo principas (*pacta sunt servanda*), kuris reiškia, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią, sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė ar įstatymai (LR CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Administracijos specialistė laikydamosi teisės aktų viršenybės principo ir sutartinių įsipareigojimų nepadarė pažeidimo, nepranešdama X seniūnijai seniūniui.

Galima būtų sutikti su tuo, kad įvykdžius viešąjį pirkimą ir pasirašius Palaikų laidojimo paslaugos sutartį turėjo būti pakeistos Kapinių tvarkymo taisyklės taip, kad neprieštarautų sutartinių įsipareigojimų vykdymui.

Administracija savo ruožtu 2022-05-12 inicijavo Kapinių tvarkymo taisyklių pakeitimą, ko pasėkoje parengtas sprendimo projektas buvo svarstytas 2022-05-19 Kaimo reikalų ir gamtos apsaugos komitete bei 2022-05-23 Ekonomikos, finansų ir vietinio ūkio komitete. Pritarus sprendimo projektui minėtuose komitetuose, Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2022-05-27 sprendimu Nr. T1-140 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. rugsėjo 22 d. sprendimo Nr. T1-275 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklių, aprašų, susijusių su kapinių tvarkymu, priežiūra ir laidojimu jose, patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Kapinių tvarkymo

taisykles taip, kad jos atitiktų ir neprieštarautų Palaikų laidojimo paslaugos sutarčiai. Minėtu tarybos sprendimu siekta patikslinti reikalavimus už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens laidojimui šioje kapavietėje, jam mirus.

38.3.2. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad valstybės tarnautojai už tarnybinius nusižengimus, išskyrus mažareikšmius tarnybinius nusižengimus, traukiami tarnybinėn atsakomybėn. Tarnybiniu nusižengimu laikomas valstybės tarnautojo pareigų neatlikimas ar netinkamas atlikimas *dėl valstybės tarnautojo kaltės*. Šiuo atveju Socialinės paramos skyriaus specialistės tarnybinei atsakomybei kilti pagrindų nėra.

Prašome Jūsų dar kartą atkreipti dėmesį, kad Administracijos socialinės paramos skyriaus specialistė laikydama teisės aktų viršenybės principo ir sutartinių įsipareigojimų nepadarė pažeidimo, nepranešdama X seniūnijos seniūnui, kadangi vadovavosi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų pagrindu sudaryta Palaikų laidojimo paslaugos sutartimi ir ėmėsi dvišalėje sutartyje numatytų veiksmų.

38.3.3. Informuojame, kad visiems Administracijos darbuotojams 2022-08-24 išsiųstas Administracijos direktoriaus elektroninis laiškas su priminiu apie pareigą neigiamo atsakymo atveju nurodyti apskundimo tvarką.

38.3.4. Administracija savo ruožtu 2022-05-12 inicijavo Kapinių tvarkymo taisyklių pakeitimą, ko pasėkoje parengtas sprendimo projektas buvo svarstytas 2022-05-19 Kaimo reikalų ir gamtos apsaugos komitete bei 2022-05-23 Ekonomikos, finansų ir vietinio ūkio komitete. Pitarus sprendimo projektui minėtuose komitetuose, Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2022-05-27 sprendimu Nr. T1-140 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. rugsėjo 22 d. sprendimo Nr. T1-275 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklių, aprašų, susijusių su kapinių tvarkymu, priežiūra ir laidojimu jose, patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Kapinių tvarkymo taisykles taip, kad jos atitiktų ir neprieštarautų Palaikų laidojimo paslaugos sutarčiai. Minėtu tarybos sprendimu siekta patikslinti reikalavimus už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens laidojimui šioje kapavietėje, jam mirus.

38.3.5. Informuojame, kad visiems Administracijos darbuotojams 2022-08-24 išsiųstas elektroninis laiškas su priminiu apie pareigą neigiamo atsakymo atveju nurodyti apskundimo tvarką.

38.3.6. Palaikų laidojimo paslaugos sutartis yra Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pagrindu sudaryta sutartis, todėl visiems norintiems sutartis ir jos priedai yra viešai prieinami www.eviesiejiirkimai.lt portale.

PRIDEDAMA (pirmajam adresatui):

1. Nenustatytos tapatybės ir asmenų, kurių nelaidoja artimieji, palaikų laidojimo paslaugos 2020-11-23 sutarties Nr. MS-338 kopija, 10 lapų

2. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2022-05-27 sprendimo Nr. T1-140 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. rugsėjo 22 sprendimo Nr. T1-275 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklių, aprašų, susijusių su kapinių tvarkymu, priežiūra ir laidojimu jose, patvirtinimo“ pakeitimo“, aiškinamojo rašto, lyginamojo varianto kopija, 5 lapai

3. Y elektroninių laiškų kopijos, 2 lapai

4. Administracijos direktoriaus elektroninio laiško darbuotojams kopija, 1 lapas

Administracijos direktorius

Saulius Šiurys